

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRTE LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTI CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, CE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROCBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROCNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROCNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Po dogodkih v Ribnici.

Zadnji dogodki v Ribnici na Kranjskem so najslabši dokaz nedemokratizma S. L. S. In odkar živimo Slovenci svoje politično življenje, ne moremo navesti nobenega primera, ki bi bil slinčen ribniškemu. Slovenski kmetje, sami pristaši S. L. S. so stopili v najodločnejšo opozicijo proti vodstvu te stranke same. Nikakor si ne domišljamo, da pomenja ta dogodek že propast klerikalne stranke: kako naj razpade preko noči stranka, ki je organizirana po duhovščini tako izborna, katere vpliv je vsegamogočen vsled visokega socialnega ugleda, ki ga vživa vsak duhovnik po deželi.

Ali dejstvo je, da je ravno ona vrlina, na katero je ta stranka tako ponosna, če tudi po krivem kazala, z zadnjimi dogodki v Ribnici razgaljena pred nami v pravi luči.

Slovenski klerikalci so znali uporabiti — po vzoru klerikalcev vseh dežel — vsako sredstvo, ki jim je obetalo pri njih agitatoričnem delu kaj uspeha. Rohne dan za dnevom proti judovskim časopisom — a glej celo papežev nuncij pošilja članke v najbolj judovski časopis v Avstriji; delajo se za najhujše narodne radikale — a že ves njih strankarski ustroj in program veli prav mogočno absolutni internacionalizem; propadajoči liberalni stranki so očitali nedemokratizem in stavljali sebe za vzgled ljudske politike — a če bi govorili resnico, bi morali priznati, da so šli oni med ljudstvo samo zaradi tega, ker si drugje niso upali pridobiti pristašev. Šli so med ljudstvo zaradi mase, ki so jo nujno potrebovali za svoje strankarske namene, niso pa šli med ljudstvo zaradi ljudstva.

Ker so nastopali vedno jako previdno in premeteno, jim je bilo neodkritost tudi težko dokazati. O marsikom vemo, da je nepošten, a dokazati mu tega ne moremo, ker je v svoji nepoštenosti zelo oprezen; ravno toliko pošten, da mu ne moremo sleparstva javno očitati.

Slinčno nastopa S. L. S. Vsi vemo, kaki so njeni nameni; vemo da to, kar ima v svojem programu, ni njen program; včasih pobija tudi samo sebe. Po eni strani govori in se navdušuje za Jugoslovanstvo, po drugi pa pišejo da zahtevajo od vsakega svojega prijatelja naj prej katoliško prepričanje. Kako si mislijo potem pobratimstvo z Jugoslovani, ki so po veri skoro sami pravoslavni ali mohamedanci, to vedi sam Bog.

Vodja slovenskega klerikalizma je bil izpočetka dr. Janez Ev. Krek. Izpodrinil ga je kmalu dr. Iv. Šusteršič in ker dr. Krek ni delil s svojim tekmečem istega nazi-

ranja in taktičnega postopanja, je precej potihnil. Šele v zadnjem času smo zopet opazili dr. Kreka in dr. Šusteršiča pri skupnem delu. Pravijo, da je duša vsemu demokratizmu v S. L. S. dr. Krek.

Mi nikakor nečemo smešiti tega moža po svojem znanju, kakor delajo to naši politični nasprotniki v osebi slovenskih liberalcev. Vemo, da je dr. Krek brez dvoma ena najmožnejših oseb v S. L. S. Ali, ako je hotel mož demonstrirati svoj demokratizem s tem, da je tako zelo podpiral kandidaturu Gostinčarja in Kregarja, je gotovo silno naiven, ako ne tiči za tem kaj drugega.

Klerikalci imajo danes moč in brezdvomno prodoro tudi z Gostinčarjem, ako ga postavijo v kakem varnem kraju.

Oni, ki pravijo, da so ljudski, niso ljudstva prav nič vprašali, koga hoče svojim kandidatom. Kajti, če so se obrnili na ljudstvo, stavimo svojo glavo, da bi se niti ena duša ne zmislila in imenovala Gostinčarja. Slinčno je s Kregarjevo kandidaturo, slinčno z Jakličevim... kakor z vsemi drugimi. In zato so doživeli predzadnjo nedeljo v Ribnici svoj poraz.

Od Gostinčarja, Kregarja... ne moremo zahtevati tolike sprevidnosti in samospoznanja, da bi odstopila od svojih kandidatur; ali od klerikalnih voditeljev, ki so se nekateri dovolj učili in dovolj sveta videli, pa lahko zahtevamo, da tega niso storili. Ako so demokratični, so morali svoj demokratizem v dejanjih pokazati, ne s tem, da so imenovali kandidatom enega izmed najzadnjih ljudstva, ampak da so se obrnili direktno na volivce ter jih povprašali po njih mnenju.

Ali ravno, ker je demokratizem te stranke reprezentativen in ne absoluten, so mogli postopati pri izbihi kandidatov na način, ki mu je odgovorila Ribnica. In da so še drugi kraji po Slovenskem tako politično brihtni in samozavestni, kakor je ribniška dolina, bi sledilo še mnogo Ribnic!

V absolutni demokraciji se posvetujejo in odločajo o skupnih zadevah vsi člani — v reprezentativni demokraciji pa leži vsa moč v rokah nekaterikov. Čista reprezentativna demokracija je tam, kjer voli ljudstvo te voditelje; laždemokracija pa je povsodi, kjer postavi ali imenuje te odločilne osebe kak posameznik ali pa posamezna skupina. Slednje je pri S. L. S. Zaupniki so jim le taki, o katerih vedo, da jim slede brezpogojno.

Pred takimi zaupniki se ni bilo treba bati, da jim ne dajo svojega privoljenja za kandidature mož kakor

so Kregar, Gostinčar, Jaklič... Ker pa misli ljudstvo samostojno, in če tudi je klerikalno; kjer se ljudstvo zaveda, kaj je ljudska politika in kaj ni ljudska politika — tam je morala vstati Ribnica. S. L. S. je bila ustanovljena brez ljudstva, ker ni vzrasla iz srede ljudstva, ampak je bila njena ustanovitev povelje od zgoraj.

Zakaj je bila bivša Slovenska katoliško-narodna stranka naenkrat za nič; zakaj so jo zapustili možje kakor dr. Krek, dr. Šusteršič, in zakaj so se preoblekli v novo suknjo? Zakaj so staro ime opustili, ako so ostali pristaši, voditelji in glasila vsi isti? Isti dr. Šusteršič, isti dr. Krek, isti Jaklič, isti „Slovenec“, isti „Domoljub“ — samo ime drugačno. Ime je postalo ljudsko in drugega nič.

Taka politika pa ni ne odkritosrčna, ne ljudska. Ljudska politika je bila predzadnjo nedeljo v Ribnici.

Dr. Šusteršič nas je zmerjal na javnem mestu z osli. Morda je mislil na oslico Bileamovo. Ali mož naj nikar ne misli, da je ves slovenski narod kakor Bileam, ki je blagoslovljal, kjer bi najrajši proklinjal. Da niso vsi Slovenci Bileami, nam je pokazala Ribnica.

Sledi naj ji mnogo Ribnic — in med nami vzraste res prava slovenska ljudska politika. Tam za ljudi s tako sebičnimi in tako srdito strankarsko napetostjo, kakor so slovenski klerikalni voditelji, ne more biti prostora; ljudstvo jih bo postavilo po ribniškem vzoru na hladno.

Sveta naloga Slovenske Gospodarske Stranke pa je, da vzbudi tudi v najmanjšem slovenskem kmetiču samozavest, da je človek, ki naj v političnem življenju sam odloča, sam misli — brez varuhov.

Manifest „Naše zveze“.

V številki drugi, tekom leta obstoja „Naše zveze“, ali kakor bi „Slovenski Narod“ zopet lahko blagovolil se izraziti — čudež se je zgodil — prinesla je ta „Naša zveza“ na prvi strani manifest na uradništvu ljubljansko vzprie bližajočih se dopolnilnih volitev v mestni zastop ljubljanski. Morebiti širši javnosti še danes ni znano, kaj je to pravzaprav „Naša zveza“? „Naša zveza“ je imela prvotno namen, pod svojim okriljem zbrati uradništvu slovensko vseh panog, ne samo v Ljubljani temveč po vsem slovenskem ozemlju v samostojno, mogočno organizacijo, katera bi energično zastopala tako njega gospodarske, kakor politične interese z geslom: „Slovenec naj služi slovenski zemlji!“

LISTEK.

Računi.

Slika. Iv. Lah.
(Konec.)

In sedaj mu je prišla misel: Pustiti vse, naj gre, kakor hoče, ko bo konec vzame otroke in pojde po svetu. Morda v Ameriko ali kamor je. Za delavne ljudi je povsod kruha, samo doma ne. Boljše je tudi na tujem, samo da ni takih skrbi.

Taka misel ga je obšla in postalo mu je zelo hudo. Pomislil je, da bi moral pustiti hišo, ki si jo je postavil s tolikim trudom, da bi tuji metali otroke iz svojih hiš, da bi ne bili nikjer doma in drugo. Vse si je živo predstavljajal in iz tega se je rodila zopet misel boriti se do zadnjega.

„Toda kako, kako?“ je premišljal Jakob in ta kako ni imel odgovora že dolgo časa, kajti vselej, ko se je tako vozil, je prišel po teh računih do tega „kako“ in vselej je ostal brez odgovora. Bolelo ga je to zelo, posebno, ker je čutil, da bo enkrat moral na ta kako odgovoriti in to čim prej tem boljše, kajti ako ne odgovori, šlo bo knizdolu bolj in bolj in nazadnje bo prepozno, kajti prodana bo hiša in otroci bodo morali po svetu.

Tako je drdral voz po cesti po dolini; na obe strani je ležalo polje in loke. Jakob se je ozrl po njih.

„Ko bi bilo moje,“ je pomislil, „čemu se ukvarjam s tem „kako“. Trgovina je za one, ki razumejo in polje je za one, ki razumejo. Najel bi se polja in začel delati.“ A spomnil se je drugih sosedov, ki so že dolgo stali pred istim vprašanjem in si niso vedeli odgovora. Vedeli so, da gre knizdolu vsako leto bolj in bolj, zakaj, niso vedeli in kako bi si pomagali, niso vedeli.

„In kako je vendar to, da je vse tako,“ je pomislil Jakob, „oni znajo kmetovati, naučili so se pri očetih in jaz sem se v trgovini naučil trgovine, ko sem bil za hlapca. Delamo vsi pošteno in dobro, in ne gre naprej, ampak nazaj. Kako je mogoče, da gre knizdolu, ko mora vendar vsako delo imeti svoje plačilo. Ali se je Bog zaklel nad nas? Kako, da je vedno slabše, ko se včasih ni nihče potegnil za kmeti, a sedaj pravijo, da poslanci delajo za nas. Kako je mogoče, da je bila prodana velika domačija ob cesti, da jo je mogel kupiti žid. Kupil je domačijo in bo spodjedel vse. Kako je vse to mogoče?“ In zdelo se je Jakobu, da se bo ta „kako“ in „zakaj“ reševal kje drugod, v drugih rokah.

„A rešiti bi ga vendar morali mi,“ je pomislil. „In da bi ga rešil jaz, rečemo, zase... Jaz ga ne morem... Računaš, računaš, potegneš črto — izguba. Pride vprašanje delati, ali pustiti? Delati. Dobro delati. Toda kako? Tako,

da bo dobiček. In če to ne moreš? Dokler te ne zalije voda... Hm.“

A zdaj je Jakobu prišla druga misel: „Gotovo je mogoče tako delati, da je dobiček, ko bi znal. Znati? O ko bi znal...“ In žalost je padla v srce.

Ob cesti v dolini se je pokazala mala z opeko krita hišica in gospodar Jakob jo je že oddaleč pozdravljaj. Dvoje razsvetljenih oken se je svetilo v jasno temo. In prišla mu je pred oči ona grozna slika, ki se je je najbolj bal, ko bi se namreč sešli tuji ljudje od vseh strani, da bi napolnili celo cesto pred hišo in tam bi stala miza in gospodski ljudje okoli nje. In prodajali bi njegov dom, srečo domačo, sanje njegove mladosti bi bile uničene, on pa bi moral z otroki iti pod tujo streho. In taka velika ljubezen do hiše ga je objela. Cel čas že zdavnaj si jo je predstavljajal, kakšna bo njegova hiša.

Kakor bi se golobica vsedla sredi doline. Zdavnaj je že bil izbral ta prostor. In od tu v svet z otroki?... Zakaj, kako?...

Konj je obstal pred hišo in tri otroške glavice so se pokazale na pragu:

„Ata, ata...“

„Eha!...“ Skočil je z voza in hitel poljubljat otroke. Škrnicelj je vzel iz žepa in jim delil bonbonov.

„Teta Urška je tukaj“, je naznanil najstarejši.

„Res?“ In čutil se je, kaj da je ostala Urška tako dolgo.

Da se pa ta organizacija še do danes ni mogla povzpeti do viška, kateri bi po vsi pravici zamogel odgovorjati vsaj pojmu „organizacija“, pove nam ravno omenjeni volilni manifest, iz katerega se jasno razvidi, da „Naša zveza“ ni nikaka uradna organizacija kot taka, marveč je opravičeno naše mnenje, da je taista le še v službi gotovim krogom za volilne manevre.

Kajti kako more zveza komaj 70 članov — trditi, da zastopa ljubljansko uradništvo, ki tvori med vsemi volilnimi razredi najbolj imponujočo kompaktno maso — čez 1000 na številu ter mu oktroirati poljubne kandidate? Nadalje pa tudi že zaradi tega ne, ker priporoča volilem svoje domene, t. j. v drugem volilnem razredu kandidate, ki se ne ozirajo na to, da niti eden ni volilec tega razreda, razen enega sploh niso stanovski tovariši. Kajti predpogoj, ki se da logično zagovarjati je gotovo ta, da vsaka organizacija poišče v sebi svoje zastopstvo. Če tega ni dobiti, organizacije kot take tudi ni.

Pa preidimo na manifest sam! „Naša zveza“ pravi: „V drugem razredu imajo uradniki večino. To je torej naš razred in mi imamo torej pravico do primerne zastopstva v tem razredu... Kandidati za II. razred, za katere se je izjavila „Naša zveza“ so naslednji: gg. Ivan Hribar, dr. Danilo Majaron, Dragotin Sajovic, dr. Ivan Tavčar. Bilo bi odveč govoriti o teh kandidatih...“

Tudi nam se zdi odveč govoriti o teh kandidatih. Ali takoj na tretji strani pravi zopet „Naša zveza“: „Nimamo zastopnikov iz svoje srede, zato je treba, da tudi mi dobimo svoje zastopnike. Sami moramo posezati v politično življenje, sami moramo braniti svoje koristi, ako hočemo kaj doseči...“

Gospoda okoli „Naše zveze“! Pojasnite nam to protislovje! vi, od magistrata zavisni, tega seveda ne boste storili. Povemo pa vam mi, tako nekako, kakor smo trdili zgoraj: „Naša zveza“ je unikum kot organizacija kakor je danes, kot gospodarska pa še posebej. Ona ni drugo, kot agitacijski odsek neke takozvane buržoazijske klike — ne stranke — kajti buržoazijske stranke na Slovenskem kljub dr. Tavčarju ni, in tudi danes še biti ne more. Tem bolj pa je obsojati s strani organizacijskih načel, potezati se za nekaj, kar naravnost bije v obraz tem načelom. Ko „Naše zveze“ ni še bilo, so bili uradniki ravno tako napredni kakor so danes. In volili so kakor jim je narekovala disciplina, četudi večkrat proti prepričanju, proti svojim interesom. Raditega ni treba da obstoja „Naša zveza“, ker doslej nima niti enega dejstva pokazati, da ima pogoj in pravico do obstoja.

Omenjeni manifest si privoščiti tudi našo „Slovensko Gospodarsko Stranko“, ali kakor jo radi boljše razumevanja še vedno nazivljejo nekateri: stranko „mladih“. Pravi: „In vendar se pojavlja struja v razumništvu, struja, ki hoče nastopati pod gospodarsko tvrdko. Ta struja je nezmatna, toda značilno je, da ji kumuje klerikalna stranka, katera, ne imajoč upanja v uspeh svojega javnega nastopa, podpihuje na skrivnem volilce v drugem razredu, da bi ti-le ne šli v boj za Hribarja in dr. Tavčarja in da bi potem s prstom kazali po Sloveniji govoreč: „Glejte, to sta narodno napredne stranke tista moža, ki imata v Ljubljani najmanj veljave.“

Mislimo, da je tu odveč vsaka polemika. Vsekakor pa lahko pribijemo za danes le to: Nam ne kumujejo klerikalci. Vi pa onemogleži, se ponujate socialni demokraciji! Ne pade nam v glavo, vam kaj tacega očitati, ampak očitamo vam po vsi pravici vaše čudno vedenje proti tej stranki, katere vedenje je približno tako, kakor poje Heine: „blamier mich nicht, mein schönes Kind und grüss mich nicht unter den Linden.“

Drugi razred nam! Nikdar in nikoli ne smemo mi, takozvani inteligentni proletarijat biti agitatorji za magi-

stratno buržoazijo, ono gospodo, ki se v svojo obrambo vedno sklicuje, kako lepa da je Ljubljana, a vsikdar pozabi povedati, kako in zakaj da je tudi draga!

Čemu nam uhaža ta trpka beseda zopet in zopet na jezik? Tavčar in Hribar etc. ... so gotovo možje „vom — heutzutage unter uns gesagt — besten Klang!“ Ali ravno zaradi tega naj se otresejo odija, ki gre po Ljubljani, da je II. razred edini, kjer lahko prodro, upajoč v neorganizovano, slepo jim vdano uradniško maso. Pa da ste kdaj le mezinček stegnili za njo! Bi vsaj o kaki kurtoaziji bilo umljivo govoriti! Čemu tedaj čenča „Naša zveza“ o nekem boju za Hribarja, Tavčarja etc. ... A, morebiti pa tudi njej ne more biti neznano, da se je nekoč eden izmed mogotcev, ki so svoj čas vodili usodo narodnonapredne stranke, ki sedaj išče tako med uradniškim, kakor med delavskim proletariatom zaslombe, izrekel, ali pa recimo se zagovoril, o uradnikih: „Kaj, uradniki, ti be-ra-či!! Če hoče biti „Naša zveza“ res voditeljica uradništva, naj skliče javen volilni shod, na katerem se naj izbero in zaslišijo kandidati! To zahteva najskromnejši čut takta in kolegialnosti!“

Ortodoks.

Politični pregled.

Klerikalni kurz v Avstriji.

Povzdiga Avstrije med moderne kulturne države, to je uvedba splošne in enake volilne pravice je odprla tudi klerikalizmu v Avstriji duri na stežaj. Danes je že gotovo, da dobe klerikalne stranke v bodočem parlamentu veliko moč. Krive so tega največ ostale stranke razen socialistične. Kajti kakor pri Slovencih, tako je bilo tudi drugod: naprednjaki so se vedno smatrali kot ljudje boljše vrste in niso storili za široke mase ljudstva ničesar. Kaj jim je tudi bilo na tem ležeče? Saj ti niso imeli nikakih političnih pravic, torej jih tudi stranka ni potrebovala in se zato zanje ni brigala.

Ta slepa strankarska koristolovska politika se zdaj dobro maščuje: klerikalizem se močno povzpne nad napredno mislijo. Deloma se ima zahvaliti tudi svoji izborni organizaciji, ki ima v vsaki župniji zanesljivega strankarskega sekretarja, zaupnika in agitatorja v osebi mlajše duhovščine.

Temu novemu kurzu v Avstriji se pripravlja tudi avstrijska vlada. Kjer se ji le nudi kaka prilika, odkliče klerikalne voditelje z naslovi ali redovi, na vsako večje klerikalno zborovanje pošilja svoje zastopnike, vsaj pa svoje pozdrave. Ko je zborovala na Dunaju minuli teden katoliška šolska družba, sta ji poslala svoje pozdrave naučni in notranji minister, ko pa je zborovala napredna šolska družba „Prosta šola“ ni bilo o kakem vladnem pozdravu ali celo zastopniku nobenega sledu.

Vladi seveda te previdnosti ne moremo šteti v greh: saj bo od bodoče klerikalne moči v parlamentu odvisna. In ker je gotovo, da se tudi ministrstvo parlamentarizira, dobimo tudi več novih ministrov odločno klerikalnega kroja.

Ali nobena noč ni tako dolga, da bi naposled ne zasijala zarja — tudi bodoči klerikalni kurz ne bo več. Dokler je bila stranka v manjšini, jo je bilo težko spoznati, kajti obljube njene so bile res omamljive. Ali zdaj ko pride do moči, se nudi tudi ljudstvu prilika, soditi klerikalizem po dejanju in ne samo po lepih besedah. Da bo sodba po njih delu drugačna, o tem ne dvomimo — in to bo ravno pomenjalo zopet napoved veselejše dobe v Avstriji.

Prestolonasledstvo v avstro-ogrski monarhiji.

Prihodnjega leta na dan 2. decembra poteče 60 let, odkar je zasedel cesar Franc Jožef I. avstro-ogrski prestol. Edini sin mu je umrl leta 1889. nasilne smrti in habsburški prestol naj zasede nadvojvoda Franc Ferdinand.

Toda tega Ogri ne marajo in delajo se zopet nove kombinacije: bodoči vladar naj postane najstarejši sin nedavno umrlega nadvojvode Otona.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand je potoval nedavno tega na skrivnem v Berolin, kjer je imel z nemškim cesarjem tajen pogovor. Vladne izjave hočejo vzeti temu sestanku sicer vsak političen namen, češ, prestolonaslednik je potoval v Berolin zgolj zaradi zasebnih zadev, ali jasno je, da nobena zasebna zadeva (nakup neke graščine) ni tako tajna stvar, da bi bilo treba zaradi nje na skrivnem v Berolin. Zato poudarja časopisje pač opravičeno, da se pripravljajo za dogledni čas izpremembe zgodovinskega pomena.

O prestolonasledniku je čuti zadnji čas prav malo, manj kakor o vsakem drugem članu habsburške familije. Svoj čas se je mož sicer zelo izpostavljal, javno je izrekal svoje popolne simpatije klerikalnemu šolskemu društvu na Dunaju — a postal je previdnejši in danes ne vemo o njem ničesar, niti kakih naziranj je o zunanjih politiki monarhije, kako misli o razmerju napram Ogrski niti kakega parlamentarnega naziranja je sedaj. In vendar so to za vsakega vladarja te monarhije kardinalne točke. Nekateri hočejo vedeti, da ima prestolonaslednik že sedaj velik vpliv na vsa vladarska opravila in da je pravzaprav on tisti spiritus movens, ki je povzročil novo naziranje o demokraciji na najvišjih mestih — ali le malokdo veruje tej trditvi.

Franc Ferdinand je postal tako nekaka uganka: saj ni niti gotovo, da postane res on vladar monarhije.

Š potovanjem v Berolin je dvignil mnogo prahu v vsej javnosti. Znano je o Madjarjih, da pišejo, da njega svojim vladarjem ne kronajo, ker ga smatrajo hudim nasprotnikom svoje samostalnosti. Naj pridobivajo Habsburžani nemškega cesarja za kake posebne namene? Cesar Franc Jožef mora vedeti prav tako kakor vsi drugi, da izbruhne slej ali prej dolgo krpana kriza z Ogrsko z vso silo na dan; kriza, ki menja od časa do časa samo ime: enkrat pride v obliki ločitve armade, enkrat kot carinska ločitev itd.

Nezadovoljnost avstrijskih narodov, zlasti slovanskih, s habsburškimi vladarji dobiva vedno konkretniji izraz; novi kurz jugoslovanske politike je dalekosežnejšega pomena, nego se splošno misli: vse to tudi cesarju ne more biti prikrito.

Zato je umljivo, ako vstajajo na najvišjih mestih skrbi za prestolonasledstvo in še večje skrbi za usodo habsburške posesti. Personalna unija z Avstrijo, kakor jo tirajo Košutovci, je samo pretveza za odpad od totranske državne polovice. Pravijo, da meni vladar proglasiti prestolonaslednika že ob 60 letnici nastopa stoje vlade svojim sovladarjem, da ga s tem takorekoč legitimira za čas po svoji smrti.

Naj bo vse to, kakor hoče, eno pa je gotovo: smrt sedanjega vladarja avstro-ogrske monarhije bo zgodovinskega pomena za vse narode, bivajoče v teh mejah. Kaj nam prinese ta dan, ne vemo; da pojde brez homatij, pa dvomimo zelo.

Druga mirovna konferenca v Haagu.

Komaj je bila sklenjena zveza med Francijo in Rusijo kot protiutež trozvezi Nemčije, Avstrije in Italije, je poveril ruski car tedanjega svojega ministra zunanjih zadev Muravjeva, da izda na peterburške poslanike raznih držav okrožnico, v kateri predlaga mirovno konferenco, ki naj bi se petala z razoroženjem in temu sledečemu znižanju vojnih izdatkov vseh držav. V avgustu leta 1898. je izdal Muravjev ta cirkular, ki ni ostal brez uspeha. Povabljeni so bili vsi vladarji in predsedniki, da določijo

 Dalje v prilogi.

Tuji dom.

Novela. — Spisal M. R. P.
(Dalje.)

Ko je govornik končal, mu je ponudila Berta roko in obljubila skoro navdušeno, da bo stala vedno na strani uslužbencev, in da ji bo zelo na srečo njihov blagor. Delavci so pritrdjevali molče z glavami, govor jim je bil menda omamil srea, in zato so izražali njihovi obrazi mehko in oči so bile skoro rosne. Odhajali so tesno drug ob drugem in se stiskali ob vratih. Zunaj so pokrivali klobuke, stopali molče in zamišljeno in se spodaj na dvorišču razšli.

Za njimi je prišla družina. Prva je stopila v sobo Nežulja, za njo stari Jernej in potem po vrsti ostali hlapci in dekle, ki so se tišale skromno tik vrat. Nežulja je govorila in rekla, da želi mnogo zakonske sreče v imenu cele družine. Jernej je pripomnil: „In zdravje!“ in ves čas kimal z glavo. Za njimi je ostal v sobi neprijeten duh po hlevu. a Berta je to komaj opazila. Vse se ji je zdelo na tisti dan nenavadno praznično in svečano in kakor bi prevzela sama silno važne posle in jih zdaj opravljala.

Popoldne je prišel po njo tast in ji razkazoval vse po hiši, po hlevih in shrambah. Potoma je vedno omenjal svojo pokojno ženo in hvalil njene dobre lastnosti. Pripovedoval je, kako je gospodinjala in jo opozarjal, naj jo posnema. Peljal jo je k reki v pilarno in ji razkazoval

„Sem mislila, da ne boš tako hitro prišel, pa sem ostala, ko so prosili“, je rekla deklica, ki je stopila na prag.

„Ali sem kmalu prišel?“

„Res, hitro, to je lepo.“

Otroci so veselo poskakali v hišo, k stari varuhinji, Jakob pa se je naslonil na voz.

„Ali si truden?“ ga je vprašala Urška.

„Ah, skrbi...“ Bilo mu je skoraj žal, da je konec vožnje in da ne more več premišljati. Morda bi vendar kam prišel, da bi se razrešil oni kako.

„Ah, ne premišlaj vedno, saj delaš, že pojde kako...“

Zdaj se je Jakob spomnil, da je imel razrešiti dvoje vprašanj: ženitev in trgovino.

„Na vzemi zaboj, neseva v hišo,“ je rekla Urška. A Jakob je vzel njeno roko in jo trdo prijel.

„Urška...“

„Pusti, Jakob...“ je prosila šepetaje. A ni se mu mogla ubraniti.

„Jaz sem tako truden, Urška. Hočeš z menoj delati?“

Urška se je spustila iz strahu v jok a kmalu se je pritisnila k njemu in rekla:

„Da, delati, delati... Delala bom, če hočeš.“

Kakor da se je zasvetilo sedaj Jakobu. Mislil je bil včasih visoke misli, kako bo iz hlepa postal gospod in se bahal

pred drugimi. Sedaj je padlo vse, videl je, da je mislil napačno: delati in živeti in ni ne hlepa, ne gospoda. V tem bo rešitev, morda pride rešitev onega „kako“.

„Beš moja!“ je vprašal Urško in jo poljubljal na rdeča lica.

„Bom,“ je govorila vsa trepetajoča.

Vzela sta zaboj in ga odnesla v hišo.

Ko sta se vrnila, sta se naslonila ob vozu in sta dolgo govorila, kako bosta utrdila hišo ob cesti, da bo stala za vselej, da je ne spodjedo tujci. In Jakobu se je zdelo, ko sta nesla skupaj težak zaboj zopet v hišo, da se je začel reševati oni kako, in da je mlada deklica, ki je pripravljena z njim delati, vzela polovico računov na svoje roke in kdo bi ne vzdržal, ko siupa ona vzdržati. Še bolj, kot kdaj prej, je ljubil sedaj Jakob hišo ob cesti v dolini, ki je taka, kakor da je tam sedla mlada golobica, bolj kot kdaj prej, je ljubil ta trenutek one tri nedolžne glave in je bil pripravljen za nje delati do zadnjega in bolj kot kdaj prej je čutil v sebi veliko silo in veselje do dela, čutil je, da mora vzdržati, da mora zmagati, ko je dobil v zavezo tako mlado moč.

„Jasen račun, čist dobiček in delo brez prestanka,“ je govoril svojemu konju, ko ga je peljal v hlev. Potem pa je odšel v hišo in se veselo pogovarjal z otroki.

In vedno lažji so postajali računi, ki so se mu zdeli nerazrešljivi.

svoje zastopnike. Konferenca v Haagu, ki so se pričele še koncem leta 1898. so se udeležile vse države. Le papež ni imel tam nobenega zastopnika. Dne 4. septembra 1900 se je končala ta prva mirovna konferenca, ali s tako majhnim uspehom, da je bila vsa javnost, ki si je obetala od teh posvetovanj novo stoletje miru, zelo razočarana.

Res je, da so se sklenile razne določbe mednarodnega ljudskega prava, tako določilo o vojevanju ene države proti drugi, o postopanju z vojnimi ječniki in vohuni, o zlorabi parlamentarcev in vojnih zvižaj, o kapitulacijah, o bombardiranju mest in luk, o premirjih, o vojaški oblasti v zasedenih deželah, o dolžnosti nevtralnih držav, kakor tudi prepovedi glede porabe zastrupljenih in podobnih nehumanih streljiv — ali vse te stvari pravzaprav na mirovno konferenco ne spadajo. Kar se je sklenilo glede miru na tem zborovanju, je upravljal minimalno: izrekli so se samo, da so naziranja, da je omejitev vojne obremenitve, ki nekatere države naravnost uničuje, splošno želeli zaradi pospeševanja gmotnega in moralnega blagostanja vsega človeštva. Izvolili so si iz svoje srede tudi permanentni razsodiški odbor, ki naj razsodja o nastalih razporih: ali že nekaj mesecev potem ni znal preprečiti ta mirovni sod niti burske vojske v Južni Afriki, niti kasneje rusko-japonske.

Praktičnega pomena torej ta prva mirovna konferenca ni imela, na tem polju namreč, po katerem je dobila svoje ime. In zdaj sklicije Rusija za sredo junija t. l. drugo mirovno konferenco v Haagu.

Že pred meseci je pisal angleški ministrski predsednik Campbell Bannerman v angleškem listu „The Nation“ (= Narod) o tej drugi konferenci in se z veliko vnemo zavzel za dejansko razoroženje. Nobena država naj ne samo nič ne poveča svojih vojnih sil, ampak jih celo zmanjšuje. Ta misel je sicer jako lepa in jo je z veseljem pozdravljati, ali kdo bo verjel v njeno izpeljavo od oseb, ki so pri oboroževanju najbolj prizadete, ki si obetajo od tega bogate dobičke? Niti Nemčija, niti Avstrija, niti Italija, niti Rusija, niti Francija, niti Japonska — razoroževanje teh držav bi se reklo popolnoma izpremenitev njih politike. Splošno razoroževanje pride skoro gotovo res do razprave, a misliti ni niti na trohico uspeha te misli.

Tako nas navdaja do druge mirovne konference še mnogo večji in še bolj upravičeni pesimizem, nego do prve.

Konferenca zna sicer urediti nekaj norm splošnega ljudskega prava, kakor prepoved porabe raznih min, določbe glede aneksije kake dežele itd. ali uspeha, ki bi odgovarjal namenu, glede katerega je sklicana, sigurno ne bo imela. O tem si ni treba delati nobenih iluzij. Razoroževanje pride do kakega resničnega koraka šele dotlej, ko bo izvedena v vseh državah absolutna demokracija in bo tudi zunanjo politiko vsake države določeval njen ljudski parlament. Mirovna konferenca bo imela uspeh šele tedaj, kadar bodo zbrani na njej ljudski zastopniki in ne par diplomatov in admiralov.

Edvard Gregor †.

Ni še dolgo tega, ko smo poročali o 80 letnici rojstva nestorja mladočeske stranke, Edvarda Gregora. Tega praznovanja mož ni dolgo preživel. Prolinul je na velikonočni ponedeljek.

Dasi že 80 letni starček, se je vendar udeleževal Gregor še vseh političnih bojov. Pri zadnjem zasedanju češkega deželnega zbora ga je neusmiljeno in kakor se splošno zatrjuje, popolnoma po nedolžnem napadel eden izmed agrarcev, deželni poslanec Zdarsky. O njem se je izrazil Gregor še nekaj dni pred svojo smrtjo, da ga v vseh 50 letih političnega delovanja ni noben nasprotnik tako infamno in s takimi lažmi napadel, kakor ravno zdaj

tam delavnic in pripovedoval o pilenju lesa. Ko je vstopil, so se delavci vidno zganili, in videti je bilo, da hodijo semintja hitreje, kakor je navada.

Zgoraj tik gozda v opekarni je Berti bolj ugajalo. Tam je hodil med delavci tudi tisti visoki in črnobradi mož, ki ji je jutraj čestital. Pozdravil jo je zelo vdano in se skušal prijazno nasmehniti.

In tako se je počasi nagnil dan, solnce je zahajalo, in vso zapadno stran je zlatila večerna zarja. S polja so se vračali delavci s poljskim orodjem na rami. Ženske so bile bose, šle so skupaj in govorile vse križem. Moški so imeli na nogah od zemlje zamazane škornje, in kdor je bil mlad, je nesel suknjo obešeno preko desne rame, klobuk postrani in na njem poljske rože.

Zvečer je prišel med večerjo v obednico berač Luka, ki je bil že zelo star in na eno oko slep. Spal je v hlevu pri hlapcih, včasih na jesen je pasel živino, a živel večinoma od miloščine. Ko je vstopil, so se začudili vsi trije, in Berta se je skoro prestrašila. Berač se je prekrizal, potem je pozdravil in se blizal skoro šepetaje.

„Veste, kaj sem videl, kaj sem slišal — Bogu bodi potoženo!“

Prenehal je za hip in nadaljeval:

„Na podu ležim v senu“ — je pričel skrivnostno — „vse je mirno, in potem se začujejo naenkrat koraki, približajo se in so ustavijo pod podom. ‚Kaj bomo storili?‘

Zdarsky. Očital je namreč ta Gregor kot deželnemu odborniku, da je sprejemal razne darove, da je imel svoje agende v najslabšem redu itd.

Smrt Gregorova pomenja za mladočesko stranko velik udarec, četudi ni bil on že dolgo vrsto let nič več na čelu te stranke. Ali Gregor je imel staroslavno ime, ki vpliva dostikrat več kot še tako prepričevalni govori. Povsodi priznan kot neustrašni zagovornik svobode in bojevnik demokracizma, udan svojemu narodu z vsem srcem, pošten v pravem pomenu besede, pogumen in odločen politik — to je bil dr. Edvard Gregor.

Kot sin preprostih kmetijskih staršev se je posvetil najprej zdravilstvu. Postal je privatni docent na medicinskem oddelku praškega vseučilišča, ali kmalu je stopil v politično areno. Prilika je bila dana samaposebi, pričeli so se tedaj ravno hudi boji med Staročehi in Mladočehi. In Gregor je stal s celo svojo dušo na strani „mladih“ in mnogo zaslug za zmago mladih nad starimi ima ravno on. Bodril je ljudstvo v nešteti ljudskih taborih k političnemu delovanju, preganjale so ga vsled tega mnogokrat oblasti, ali on se za ta preganjanja ni menil. Svojo pot je neustrašeno zasledoval dalje.

Pred 36 leti je bil voljen prvič v avstrijski državni zbor, kjer se je kmalu povzpел kot pristaš meščanskega demokracizma po kroju dr. Ferd. Kronawettera med najsilnejše govornike člega parlamenta. Podpiral je vse poskuse kake volilne reforme, kakor so jih predlagali Rechbauer (1879), Schönerer (1880), Kronawetter (1881 in 1886), Plenner (1886), Fürnkranz (1886), Pernerstorfer (1891), Slavik od mladočeske stranke (1893). Šele na večer svojega življenja je videl eno zahtevo svojega demokracizma vresničeno.

Gregor je bil izredno nadarjen politik, svobodoljuben, pravičen tudi napram svojim nasprotnikom. Danes je bil seveda že star — v dvojnem pomenu besede. Njegova kremenitost pa je lahko za vzgled tudi vsem kasnejšim politikom.

Kriza z Ogrsko.

Nagodbena pogajanja se zdaj po velikonočnih praznikih prično zopet iznova in dajejo listom bogate snovi za napolnjevanje dolgih predalov. Madžari se kažejo jako pogumne in samozvestne, kajti zopet so si, kakor že tako mnogokrat, svesti svoje zmage nad Avstrijo. Ali med tem se je marsikaj izpremenilo v tostranski polovici in Avstrije — ni nič kaj dosti na tem, plačevati navidezno edinstvo obeh držav, z obilim denarjem ustanovitev in krepitev ogrske industrije, lastne ogrske armade, pospeševanje in razvoj onostranskih prometnih sredstev na suhem in vodi. Kajti o tem, kar smo plačevali mi k skupnim stroškom več, nego je pripadlo nam, smo vstvarili Madžarom vse, kar imajo in kar jih danes krepi v boju proti Avstriji, ki pomenja toliko kolikor boj proti Habsburžanom. Pokončevanje tistega velikega spravnege dogodka, ki so ga kronali Madžari s krono Sv. Štefana leta 1867! Saj je Béla Barabás v ogrskem parlamentu predlanskim zaklical naj živi republika in kazal na primer Švedije in Norvegijske, kjer je ena državna polovica kar s sklepom parlamenta odslovlila skupnega vladarja.

Ogrska je navezana na carinsko skupnost z Avstrijo še za 10 let, a po letu 1917. nočejo Madžari o kaki skupnosti ničesar več čuti. Avstrijska vlada si je sicer zelo prizadevala dobiti po letu 1917. garancijo za kako skupnost, a sam Košut je izjavil na nekem shodu v Čegledu, da o tem niti govora ni in isto so ponovili vsi ostali politiki in poslanci. Danes je tudi tostranska vlada resignirala na vsako možnost kake pogodbe po letu 1917.

Šestdeset let je stara misel o madžarski državi — in naj njih literatje in politiki še tako mrevarijo zgodovinska dejstva. Tedaj je prvokrat vstala tista zahteva na

vpriša moški glas in odgovori takoj na to: „Uprli se bomo! Uprli in pustili delo, če nam ne poviša plače!“ — In drugi glas govori naprej: „Kaj smo mi psi, da bi se tako ravnalo z nami?“ — „Ljudje smo, kakor je on, pravi drugi glas in nato vpriša tretji glas: „In če nam ne poviša?“ — Tako vpriša in takrat zapreti troje glasov zaporedoma: „Ubijemo ga, ubijemo —“ Jaz ležim v senu in to poslušam. In naglo spoznam, da se gre za škodo mojega gospodarja — dodeli mu Bog srečo tega sveta in po smrti nebeško kraljestvo! — spoznam to, razmečem tiho seno, ležem na trebuh in gledam podse dol skozi špranjo med podnicami. In vidim — večna hvala Bogu, ki je pustil luč mojemu levemu očesu, da razločim dan od noči, človeka od živali in delavca od gospoda — in vidim — naj zgubim pravico do zveličanja! — in vidim naše delavce, črnobračda iz opekarne vidim, ki stojijo sredi drugih in govori o uporu.“

Berač je prenehal, pokašljal in gledal mirno na tasta.

„Tepec si, Luka, in lažnjivec, kakor si bil in boš vse svoje življenje!“

Tako je rekel stari Mirtič in ga zapodil iz obednice. „Naj mi jezik obtiči na nebu, če je to pot laž v mojih besedah!“

Luka je stal še nekaj časa sredi sobe, potegnil potem z roko po ščetinastih brkih in vprišal s popolnoma izpremenjenim glasom.

Ogrskem, ki se bliža zdaj svojemu uresničenju: Madžarska država sredi Evrope. Lajoš Košut je moral premagan bežati in iskal je po tujih dvorih pomoči proti Habsburžanom. Saj je znal pridobiti s svojo izredno zgovornostjo celo angleški narod na mnogih shodih v Londonu, Manchesteru, Glasgowu, Bradfordu itd. za svoje namene v tako veliki meri, da je zgodovinska resnica, da je vrgel on Toryjevo ministrstvo, ker ni hotelo zagotoviti nevtralnosti v vojski proti Avstriji, za katero se je Lajoš s pomočjo Francije in Italije tako zelo prizadeval.

Vzlic nezgodam habsburških vladarjev na raznih severnih in južnih bojiščih ni dosegel Košut svojega namena. Ogrska je postala navadna pokrajina v monarhiji. Ali pretkani ogrski grofje so znali napresti take spletke, da so vladarja omamili in jim je mož podpisal dualizem, ki je odgovarjal tudi naziranju vlade: zatreti Slovanstvo. Dualizem je to namero zvesto obljubljal in po možnosti izvrševal.

Toda kmalu so nastali z Ogrsko novi spori in kriza je nastopala za krizo. Vlada je koncediral Madžarom vse, kar so hoteli. Toda s sedanjimi Košutovci se je pričel pogajati šele v poletju leta 1904. po grofu Khuenu. Šlo se je tedaj za dovolitev rekrutov in davkov. Drugi mir je hotela skleniti krona s Košutovci na jesen 1905, ki so obljubili odstopiti od vseh svojih vojaških zahtev, ako odslovi vladar Fejervarya.

Res je podal ta general svojo demisijo kot ministrski predsednik 11. septembra 1905, toda nato so izjavili voditelji Košutovcev, da so jih napačno umeli, oni niso mislili na prav vse vojaške zahteve. Na najvišjih mestih je padla tedaj beseda „politika konjskih mešetarjev“, sledila je ona kratka avdijenca, ki je presenetila ves svet, ali vendar je bil vladar prisiljen skleniti s koalicio i tretji pakt po katerem je posadila združena koalicio može iz svoje srede na ministrske stole: veliki liberalci in žid Aleksander Weckerle sedi prav prijazno poleg najhujšega grofa Zichija, sinova na vislice obsojenih Andrasija in Košuta sta postala tudi ministra.

In zdaj se napoveduje zopetna kriza. Boj pa bo to pot vladarju nekaj lažji, kajti nasproti ji stojita pravzaprav: v Avstriji — splošna in enaka volilna pravica; na Ogrskem — neodvisna stranka Košutovcev.

K položaju v Rusiji.

Umor dr. Jolla v Moskvi, enega izmed najodličnejših voditeljev kadetske stranke, je napravil na vso napredno rusko javnost globok utisk, kajti še vedno je jasno, da vzdržuje vlada gotove elemente, ki imajo namen, rusko revolucijo parirati s takozvano protirevolucijo. Voditelji in politični pisatelji vseh naprednih strank dobivajo vedno nova grozilna pisma, v katerih se jim preti s smrtjo, ako ne prično pisati proti revoluciji.

Kakor je bilo za umora Gercenstajna, tako je tudi zdaj: morilci in neposredni provzročitelji umora se vesele vse prostosti, ker stoje pod varstvom in zaščito visokih dvornih krogov. Ministrski predsednik Stolipin je hotel uvesti brezobzirno preiskavo zaradi zadnjega umora, ali dalj kakor njegov vpliv sežejo spletke gotovih dvornih ljubljencev, s katerih vednostjo so se organizirale protirevolucionarne teroristične družbe. Stolipin, ki je svoj čas sam tajno podpiral „črne stotnije“, je danes napram njim sam brez moči.

Sploh kaže Stolipin, da je celo nekaka volja, poboljšati se. Ali ko bi bilo to le mogoče. Mož, kakor on, ki tiči tako globoko v starih predsodkih, ki se v moderne demokratične čase ne more uživeti, jih tudi razumeti ne more in zato i svojega političnega naziranja ne tako izpremeniti, da bi postal iz nekdanjega Savla čez noč Pavel.

Legislativni program, ki ga je prečital v dumi minuli mesec, je obetal celo vrsto reform, a obenem je na-

„Ali bo ostalo kaj večerje?“

„K Nežulji pojdite“, je rekla Berta, in berač Luka je počasi drsal iz sobe.

„Kaj to znači?“ — je vprišala potem, in fast je zamahnil z roko. „Blede se mu“ — je rekel nato — „blede! Kaj bodo storili reveži?! Zapodim jih iz službe in s svojimi družinami se bodo priplazili do mene po kolenih. Vrnili se bodo, kadar se jim izpraznejo želodci.“

Mladi Mirtič ni odgovoril na vse to ničesar, a Berta je izpregovorila nekoliko plašno:

„Preostri ste mogoče —“

In takrat se je stari Mirtič nenadoma vznemiril.

„Kaj?“ — je zaklical in nadaljeval nato nekoliko mirnejše, a vendar ostro: „Jaz vem, kaj je delavec! Lastna korist mu je pred očmi, ne gospodarjeval!“

Nato je vstal in odšel s trdimi koraki. Tudi sin je vstal, položil Berti roko okrog vratu in se sklonil k njej globoko dol.

„Oprosti,“ — jo je prosil mehko in pritisnil svoje lice na njeno — „ne smeš mu ugovarjati!“

Berta je sedela čisto mirno in potem izpregovorila, kakor v sanjah:

„Pojdiva od tod!“

Stopila je k oknu, naslonila svoje čelo na mrzlo šipo in strmela v spomladansko noč. In zdelo se ji je hipoma, kakor bi živela nekje na tujem. Tuje stene bi jo obdajale,

znanil tudi tako mnogo finančnih in vojaških zahtev, da je uprav grobna tišina, ki je vladala na celi sredini in levici dume po prečitaniu njegovega programa, popolnoma umljiva. Kajti zahtevati od dežele novih davkov se pravi z vladne strani netiti ogenj revolucije.

Zato je zadel tudi finančni minister v torkovi seji na odpor s cele leve in srede, kjer sedi nad tristo poslancev, ko je pričel razvijati v zbornici svoj proračun.

V poldrugo uro trajajočem govoru mu je odgovarjal takoj Nikolaj Nikolajevič Kutler. Kutler, danes star 48 let, je vstopil po dovršenih vseučiliških študijah v Moskvi kot uradnik v finančno ministrstvo, kjer je ostal s kratkim presledkom do lanskega leta. Za časa Viteja mu je bila poverjena plemenska in kmetijska banka, toda njegov kmetijski program ga je spravil v navzkriž z ostalimi člani kabineta in zato je izstopil iz ministerstva ter se zdaj docela posvetil publicistiki. Zlasti v vodilnem organu kadetov, v peterburški „Rječi“, čitamo pogosto njegove kmetijske in finančne razprave.

Tak mož torej kakor Kutler, more prav temeljito prezreti ves proračun. Zato je njegova ostra sodba o brezmejnih davkih, o slabi upravi železnice, o nepotrebnih izdatkih za nepotrebne urade, o konstatiranju, da je ruski proračun odvisen od davka na žganje itd. — zato je ta njegova ostra kritika tem strožja, kajti mož govori nepobitna dejstva, do katerih je prišel na podlagi svojih nemurnih študij.

Stolpin mu je poskušal odgovarjati, ali vsa njegova velika parlamentarna spretnost, osebna žilavost in govorniška rutina mu ni pripomoglo, da bi mogel Kutlerjevo ostro kritiko ublažiti. Takoj za njim je vstal Pjotr Bernardovič Struve, znani ruski publicist, ki je iznova dokazal pravilnost Kutlerjevih izjav. Struve je napovedal za minuli četrtek daljšo repliko na predloženi proračun finančnega ministra.

Omenjamo naj še, da se je pričelo opažati zopet jako sumljivo gibanje v visokošolskih krogih. Mogoče je, da zapre vlada nekaj vseučilišč.

Dnevne vesti

a) domače.

— **Zmešnjava nad zmešnjavo.** Izvrševalni odbor „narodnonapredne“ stranke pušča na cedilu svojega prvega podpredsednika dr. Tavčarja, ki je pisal v „Slovenskem Narodu“, da je dr. Triller govoril neresnico trdeč, da se je bil sklenil kompromis s socialisti. Tudi zanikuje izvrševalni odbor slovenske, da bi liberalna stranka bila buržoazijska stranka. Žal pa, da v tej točki vsi izven liberalne stranke stoječi krogi več verjamejo dr. Tavčarju, ki je to svojo trditev ponovil bil že večkrat, ne da bi ga bil izvrševalni odbor desavuiral in ki je to svojo trditev kot poštenjak vzdržal tudi sedaj — vzlic predstoječim volitvam. Ako odbor liberalne stranke danes hoče natveziti, da stranka ni buržoazijska, marveč je demokratska stranka, uganja prav tisto hinavščino kakor klerikalna stranka, ki zlasti sedaj pred volitvami pričenja trditi, da ni klerikalna ampak slovenska ljudska stranka. Liberalna stranka je bila buržoazijska stranka in taka tudi ostane, ker — drugačna biti ne more. Pisani njen program pa kakor smo že večkrat poudarjali ne pride v poštev.

— **Liberalni absolutizem.** Ni še dolgo temu, kar so liberalci soglasno očitali klerikalcem absolutizem in nedemokratstvo, ker so le-ti volilec vsilili v Ljubljani določene kandidate. Danes liberalci to očitjanje lahko spravijo v svoj žep. Izvrševalni odbor „narodno-napredne“ stranke je dekretiral volilec radovljiskega, kamniškega in ribniškega okraja kandidate, ne da bi volilec kaj vprašali. Ribniški volilci so klerikalcem že pokazali, da takega „vodstva“ ne

tuji kraji, in ljudje, ki hodijo mimo, so tujei. Dom je daleč in za vselej nedosezen.

Strmela je tja v noč, tja v medlo mesečino, kjer so se gibale od hoste dol po holmu črne sence. Delavci so bili to, ki so se vračali še svojega nočnega sestanka.

„Po svetu ne moremo“ — je govoril nekdo izmed njih s pridruženim glasom — „tukaj imamo domove in družine. In tako, kakor smo do zdaj živeli, ne moremo več živeti. Mi nečemo več stradati!“

„Upor“ — je dostavljaj nekdo drugi — „upor! Upreti, potegniti se za svoje pravice!“

In majhen, nizek človek je stisnil pesti, dvignil roke visoko in pretil proti razsvetljenim oknom Mirtičevega stanovanja.

Berta je videla samo sence, ki so izginile v dolino, ni čula govorjenja, mislila je na tujino, ki jo je začutila krog sebe nenadoma.

IV.

Včasih ob nedeljah in praznikih je prišlo k Mirtiču na posete troje ljudi. To je bil odvetnik Kimež, njegova sestra Ana in učiteljica Lina. Vsi trije so stanovali v bližnjem trgu, ki je ležal kake četrt ure od Mirtičevega posestva. Odvetnik Kimež je bil star nad štirideset let in je zastopal Mirtiča pri vseh sodnjskih zadevah. Na glavi je imel veliko plešo, redek kolobar las krog nje je bil že osivel in tudi brki pod nosom so bili že vsi prepreženi s

marajo; koliko bolj se bodo še uprili, ko pride usiljevanje in oktroiranje kandidatov od liberalne strani. Če so liberalci sploh hoteli uglasiti pot klerikalnim kandidatom, so jo mogli le tem načinom in tem načinom bodo tembolj blamirali sebe in svoje kandidate. Toliko v premišljevanje politikom v liberalni stranki in onim možem, ki so se dali postaviti za kandidate — od te stranke.

— **Lansko leto** se je poslala naučnemu ministrstvu na Dunaj slovenska narovoslovna knjiga za višjo gimnazijo v aprobacijo. Ko je pisatelj vprašal, kaj je z aprobacijo, se mu je odgovorilo, da se je manuskript zgubil. Namen je prozoren. Preprečiti se hoče vpeljava slovenskega učnega jezika v višjo gimnazijo. Potem pa nam očitajo, da nimamo slovenskih učnih knjig, radi tega nam ne morejo dati slovenske višje gimnazije. Pozivljamo mero-dajne činitelje, naj primejo naučno upravo za ušesa, in naj zahtevajo z vso resnostjo in energijo, naj pojasni to malomarnost in zanikrnost.

— **K Šusteršič-Jakličevem porazu** se nam poroča iz Ribnice: Kakor je že v uvodnem članku 13. štev. „Nove Dobe“ prepričanje izraženo, da ne bosta „Slovenec“ in „Domoljub“ prav nič v zadregi, „posvoje“ poročati in slovenski svet farbati, tako se je res tudi zgodilo. Kako ponižno, čisto skrito med dnevnimi novicami, pod nedolžnim napisom: „Ribniški kmetje za svojega g. kaplana“ je poročal „Slovenec“ o shodu, na katerem se je izrekla soglasno od 400 kmetov tako uničujoča sodba načelnistvu S. L. S. „Slabo je Štefe stenografiral“, je rekel neki kmet, čitajoč „Slovenec“ poročilo. Mi pa vprašamo: zakaj ni imel „Slovenec“ poguma poročati resnice? Zakaj ni natisnil govora dosedaj najzvestejšega pristaša S. L. S. kmeta Franceta Lovšina? Zakaj nista niti „Slovenec“ niti „Domoljub“ sprejela poročila poslanega od 36 kmetov iz Goričevasi in sosednih vasi in zakaj nočeta rokopisa kmetom vrniti, dasiravno so to opetovano zahtevali, češ, da ne dovolijo, da bi njihov dopis segnil v urednikovem košu? Na vse različne načine se izvija „Slovenec“, da bi zakril Šusteršič-Jakličevo blamažo, zvrča vso krivdo na ribniške tržane, češ, ti so kmete našuntali in označuje s to trditvijo ribniške kmete za preneumne, da bi mogli samostojno misliti in delati. Mi pa v čast ribniških kmetov odločno izjavljamo, da je ves ta odpor prišel neposredno iz vrst somišelnikov S. L. S. Vprašajte voditelje „upornikov“, Franceta Lovšina, Franceta Ilca iz Goričevasi za katerimi stoji 400 kmetov kot ena skala! Tako „hudomušni“ smo pa res, da odkrito priznamo, da nas ta odpor v srce veseli, saj je to prvi pojav kmetijske osvoboditve iz Šusteršičevega jarma. Slišali smo iz kmet-skih ust vprašanje, kako to, da vodi telj Slovenske ljud-ske stranke, dr. Šusteršič, ki ima vedno tako sladke be-sede za svoje ubogo, verno slovensko ljudstvo, ki ima dobrobit slovenskega kmeta na vseh shodih na jeziku, da ta mož vzgojuje svoje otroke nemški? Ali je to ali drugo — hinavsko! — V 73. štev. z dne 30. marca t. l. konstatuje „Slovenec“, da postaja volilna borba v 10. volilnem okraju zares borba ter omenja, da je ves pojav (to je odpor ribniških kmetov napram vodstvu S. L. S.) znamenje, da je liberalna stranka v Ribnici popolnoma onemogla! V kaki zvezi je pa pravzaprav „liberalna“ stranka s tem odporom? Na to „Slovenec“ izjavo lahko ribniški kmetje in g. kaplan Škubic sami odgovore, da je to laž ali pa neumnost! Res je le, da je „liberalcev“ šmentano malo v ribniški dolini, pač pa temveč nasprot-nikov S. L. S., ki nikakor ne morejo in ne marajo prise-zati na Šusteršičevo samovlado. Bodimo odkriti. „Sloven-ski Narod“ je sam priznal, da je narodno-napredna stranka buržoazijska stranka, tedaj za vse tiste, ki na kmetih in med kmeti žive, brezpomembna. Bili so časi, ko smo šli v boj za narodno-napredne kandidate, katere smo pa žalibog le

sivimi nitmi. Majhen je bil in čokat, njegov obraz je bil širok, nos pločast, oči majne in sive. Pri mizi je sedel navadno nazaj naslonjen s prekrižanimi nogami, roke je sklepal na trebuhu, igral se z zlato verižico, ki je visela dol od telovnika in naposled sukal palec ob palec dolgo in brez odmora. Na večer včasih, kadar ni imel nihče več ničesar povedati, je pogostokrat mahoma vstal in šel tiho do klavirja. Tam je sedel brez besed in igral potem, kakor bi človek od njega nikoli ne pričakoval. Gledal je pri tem nekam naravnost pred se, tuintam nekoliko nagnil glavo in se nasmehnil rahlo in blaženo kakor osemnajst-leten fant v svojih najlepših sanjah. Kadar je končal, je gledal vselej v tla, zmajal z glavo in izpregovoril nezado-voljno:

„Ne znam več! Prsti postajajo nekako trdi! Ni mo-goče več doseči tiste mehko-be v modulaciji.“

Slušalci so ga hvalili, a on je bil ob taki priliki še nezadovoljnejši in se ni dal nikoli preprositi, da bi sedel v drugo za klavir.

„Samo zaradi manire me hvalite“ — je rekel v takem slučaju in na njegovem obrazu se je začrtal skoro trpek smeh. „Poznam vas . . .“

Medta je bil v svojih mladih letih zelo mehek in sentimentalen fant in to igranje je ostalo nemara iz tistih časov.

(Sledi).

pri volitvah videli in slišali. Beseda liberalcev pa se bo še dolgo rabila iz klerikalnih ust za vse tiste, ki slepo ne prisegajo na sebične in koristolovske voditelje S. L. S. Tako se bode tudi zgodilo, da bodo ribniški kmetje, ki so se tako uspešno uprli Šusteršiču, čez noč proglašeni za liberalce, ako ne odnehajo in se ne podajo v Šusteršičevo naročje. In potem bodo ti kmetje, praskaje se za ušesi, rekli: „Aha, zdaj vemo, kaj pomeni beseda liberalcev!“ — Mi smo pristaši Gospodarske stranke, katera zmagonosno na-stopa svojo pot po celem ribniški dolini in katerega pojava se morajo le veseliti pač vsi odkritosrčno misleči Slovenci, ki imajo pravo srce za res ubogo slovensko ljudstvo, — in naj bodo ti sedaj še takozvani liberalci ali klerikalci! Mi se za kaplana g. Škubica kot kandidata pač ne moremo ogrevati. Dolžnost naša pa je, da pokažemo svoje simpatije kmetom ribniške doline, ki so tako neustrašeno in popolnoma iz lastnega nagiba nastopili proti Šusteršičevi samovladi. Prav značilno se je neki kmet iz Goričevasi izrazil, rekoč: „Dr. Šusteršič je na shodu izjavil: „Mi smo postavili Jakliča kandidatom v Vašem okraju, temu ukrepu se morate pokoriti. Mi ne odnehamo!“ — „Ako imajo trije, dr. Šusteršič, Šuklje in dr. Krek tako trdo bučo, zakaj bi pa nas 400 kmetov ne imelo še bolj trdo! Mi tudi ne odnehamo!“ Ta nastop dokazuje jasno, da postaja pri nas ljudstvo politično zrelo in da misli politično samostojno. Da se je zgodil ta pojav ravno v Ribnici nam je nov dokaz o probujenosti in inteligenci njenega prebivalstva. Le tako naprej, in kmalu bo prišel čas, ko si bo ljudstvo pomagalo samo, ko bo samo odlo-čevalo o svojem zastopstvu, o svoji politiki in s tem o svoji bodočnosti!

— **Za uredniškimi kulisami.** Poročali smo že, da je bil nedavno v uredništvu „Slov. Naroda“ pretep z neko žensko, ki so ji očitali uredniki jezikavost. Minulo sredo se je pričela vsled teh dogodkov tožba pred ljubljanskim okraj-nim sodiščem. Uredniki so tožili najprej žensko, da jih je oštevala za barabe itd. Sredi razprave se je dognalo, da je urednik Malovrh z nogo osuval žensko, ona pa ga je udarila čez lice. Zato je dvignilo pravdnistvo tudi zaradi teh deliktov proti obema tožbo. O izidu razprave poročamo. Za danes naj omenjamo le surovost, ki je pri tej priliki zopet bujno cvetela. „Slovenec“ in „Slov. Narod“ sta se namreč spravila v svojih prepirih celo na — žene svojih nasprotnikov! Nekemu mlademu klerikalcu so očitali, da je dobil staro ženo; „Slovenec“ je zopet očital starikavost dr. Tavčarjevi soprogi. Taka očitjanja, združena s tako zlobnim namenom, kakor se vrši pri obeh listih, je naj-strožje obsojati. Zlasti če pomislimo na moža, ki visi z vsem srcem na svoji ženi, se nam mora zdeti taka pole-mika tem sramotnejša za tistega, ki jo je pričel in za tistega, ki jo posnema.

— **Gospa Polakova**, ki je bila svoj čas član Sloven-skega gledališča v Ljubljani, je sedaj že več let pri za-grebškem gledališču, gostuje vsled intervencije skladatelja Lecharja na Dunaju v opereti „Die lustige Witwe“, ki so jo vprizorili do sedaj na Dunaju že blizu 400krat. Gospa Polakova je že bila svoj čas angažovana v dunaj-skem Karlovem gledališču, a brez posebnega uspeha, ker je bil njen glas prešibek, dasi jo je drugače kritika jako hvalila.

— **Beg blaznega.** Iz blaznice na Studencu pri Ljub-ljani je ušel umobolni Anton Poznik. Navedenec je velike, močne postave in občenevaren.

— **Kako je lep vojaški stan.** Velikonočni dan zju-traj ob 2. uri se je v stranišču ljubljanske vojašnice ustrelil v srce vojak Adolf Luttenberger, star 21 let, rodом iz Gradca.

— **Železniško progo pri Kresnicah** razširjajo. Pri kolodvoru polagajo na vsaki strani še en tir dolg okolo 900 m. Sosednje občine so tudi prosile, da bi železniška uprava povečala in povišala skladišče tako, da bi se iz njega lahko naravnost nakladalo v vagone.

— **Smrtna nesreča.** Smrtno se je ponesrečila v Tr-bovljah rudarjeva žena M. Špitalar. Ko se je vračala z dela, jo je zgrabila šala in ji strašno zmečkala obe roki in nogi. V dveh urah je umrla v bolnišnici.

— **Zopet poboj pri Novem Mestu.** Komaj da so zagrebli zadnjo žrtev uboja v Kandiji, že je zopet drugi nov zločin na tapetu. V soboto namreč po vstajenju se je vozil zidar Miha Klobučar na cesti proti Ljubnem, kar naenkrat so ga potegnili raz voz in začeli natpepavati. Hudo ranjenega so prepeljali v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo.

— **Pogreša se** od 19. marca 51 letni posestnik An-ton Bratoš iz St. Mihelske občine pri Postojni. Navedenec je srednje močne postave, polne brade in si je v blaznosti odsekal desno roko. Sumi se, da si je vzel življenje.

— **Žrtev svojega poklica.** V tovarni v Ajdovščini so našli pri nekem stroju ranjenega na rokah in prsih na tleh 60 letnega delavca Andreja Batiča. Nezvestnega so prepeljali v bolnico.

— **Surovost pri južni železnici.** Nemških sprevod-nikov surovost presega včasih že vse meje. Posebno pri nas mislijo, da že smejo vse počenjati, kar se jim ljubi. Kolikrat smo že ožiglosali surovo postopanje, ki si ga do-voljujejo napram slovenskim potnikom, osobito onim iz

nižjih slojev, ali slavno ravnateljstvo južne železnice ima za to skoro vedno zaprta ušesa. Pred kratkim se je zopet primeril slučaj, ki kaže v jasni luči surovost in brezobzirnost teh nemških kulturonošcev. Na postaji v Logatecu je vstopil v poštni vlak delavec, ki se ga je nekje malo preveč nalezel. Da je bil mož drugače popolnoma miren in nobenemu v nadlego, pričajo ljudje, ki so se z njim vozili. Kljub temu je čutil sprevodnik potrebo, da je na bližnji postaji s pomočjo svojega tovariša vrgel dotičnika vznak iz voza, da je priletel na peščen tlak ter k sreči zadobil le lahko poškodbo. Vse to samo radi tega, ker je delavec pozabil kupiti — vozni listek. Vprašamo slavno ravnateljstvo južne železnice, ali imajo sprevodniki taka navodila za postopanje z ljudmi, ki pozabijo preskrbeti se z voznim listkom? Surovost nadutega sprevodnika bi tu zahtevala kmalu človeško žrtev, ko bi nesreča hotela, da bi delavec priletel z glavo na železnični tir. Take in podobne ljudi si je treba zapomniti ter jih naznaniti postajenačelnikom, ki morajo storiti potrebne korake, da se taki „eksemplari“ nauče najprvo predpisov, potem pa olike in občejanja — z ljudmi!

— **Shoda v Radovljici in v Lescah**, na katerih je nastopal socialno-demokratski kandidat dr. Dermota, sta bila sicer dobro obiskana, pa žal ne od Dermotovih sodrugov. V Radovljici je glasovalo okoli pet moč za njegovo kandidato, v Lescah pa sploh ni prišla v razgovor. Dr. Dermota bo morda počasi vendar uvidel, da narodnost ni samo fantom, in da je kandidatu na Gorjuškem treba pred vsem izrazitega narodnostn. čuta in za tem še-le socialnega naziranja. Dermota se je pa še-le na interpelacijo priznal za Slovenca. Skoro gotovo je mislil, da je na Jesenicah. Oportunizem je sicer dober, pa le če je na svojem mestu.

— **Umor po novačenju**. Kako važen je opomin k treznosti o priliki novačenja, nam kaže tudi zadnji umor, ki se je zgodil pri Novem mestu na Kranjskem, ob kateri priliki je do sedaj še neznan fant udaril posestnika Fran Malija iz Kandije tako zelo s kolom, da je takoj izgubil zavest in so ga morali prepeljati v bolnišnico, kjer je drugi dan umrl, po drugi verziji naj mu je le nekdo od daleč zagnal v levo sence poleno, ki mu je zdrobilo kosti, tako da so bili ranjeni tudi možgani. Preden je Mali umrl, je trpel neznosne bolečine. Rjul je kakor žival. — Zelo primerna so nam zdi pripomba, ki jo čitamo k poročilu tega umora v „Slov. Narodu“: Radi ali neradi, toda resnici na ljubo, to pot moramo tudi mi naglašati, da bi se bil ta uboj lahko preprečil, da bi bila Kandija tako zastražena, kakor običajno vsako leto na dan novačenja. Vsako leto doslej je orožništvo patroliralo ves dan po vseh bližnjih vaseh ob vseh glavnih cestah. Zlasti Kandija, kjer so na tak dan pretepi na dnevnem redu, je bila posebno zastražena. To pot pa, že kmalu popoldne, ni bilo videti žive duše od javne straže; vrhu tega pa se je celo domači redar odstranil venkaj v sosedno vas; kaj je imel tam opraviti, nam doslej ni znano. Gotovo pa je, da ima na tak dan biti vsaj domači redar doma v Kandiji, sosedne vasi patrolirati pa je stvar orožništva. Končno naj le še omenjamo, da se je vršil tudi na Cvetno nedeljo ponoči krvavi napad v Novem mestu, kjer je bil med drugimi prav po nedolžnem obklu tudi neki gospod iz Ljubljane, baje uslužbenec državne železnice. Tudi to pot ni bilo javne straže na licu mesta. Da, prišli smo v Kandijo tako daleč, da se človek ne upa, ne samo ob mraku ali po noči, marveč že ob belem dnevu po javni cesti. Temu pa ni kriv redar sam, ampak krivi so tisti, ki izrabljajo slabo plačano moč enega redarja za vse, kar se jim zljubi. Dasiravno so zaprli že 12 osumljencev, storilca še niso mogli dobiti. Mali se je bil nedavno vrnil iz Amerike.

— **Resnična beseda**. Kandidat Narodne Stranke na Štajerskem, Viktor Glaser, je imel na Velikonočni ponedeljek v Leknu volilni shod, kjer je dejal med drugim: Imeti hočemo slovenske ljudske šole, slovenske kmetijske in obrtne šole, slovenske srednje šole in slovensko vseučilišče. To si moramo priboriti, ako hočemo živeti in ako hočemo sami sebi dobro!! — Gotovo je, da nam vlada ničesar ne da, kar si sami ne priborimo. Belgijski delavci so včasih dejali: pravica leži na cesti, poiščimo si jo sami!

— **Neprevidnost z vžigalicami**. Mnogo ljudi je z gorečimi vžigalicami jako neprevidnih. Kam privede pod gotovimi okoliščinami taka lahkomiselnost, nam kaže sledeči dogodek: V Mariboru je vžgala na vse zgodaj dekla Marija Grm, ki služi pri trgovcu Prstecu na Tržaški cesti, vžgalico in pogledala na uro. Vrgla je na to gorečo vžgalico vstran in zopet legla in zadremala. Vzbudila jo je vročina, katero je začutila na telesu in opazila je, da gori postelja. Kuhinja je bila že polna dima in ni mnogo manjalo, da bi se dekla zadušila in zgorela. Zatorej pozor na vžgalice!

— **Utopiti se je hotel** na vsak način kleparski pomočnik zadnje nedelje v Hudinji blizu Bežigrada na Štajerskem zaradi nesrečne ljubezni. Z veliko silo so ga spravili iz vode na suho.

— **Zagonetni umor**. K našemu predzadnjemu poročilu pod tem naslovom, moramo javiti, da dokazujejo

zdravniki, da se je delavec Slaček sam umoril. Ljudstvo pa tega ne veruje, tudi drž. pravdnštvo ne. Mlinarička ostaja pri svoji prvi izpovedi. Priče pravijo, da je bežal Slaček za Mlinaričko iz hiše, kar bi pa s tako težkimi ranami ne mogel storiti, ako bi mu jih bila ona zadala.

— **Sin in mati**. 33letni Blaž Kranjc v Gradišču pri Leskovcu na Štajerskem je pogosto pretepal svojo 75 letno mater in jo suval z metliščem. Obsojen je bil na tri mesece ječe.

— **Od krav pohojen**. Na Štajerskem se je zgodila nenavadna nesreča 45letnemu posestniku Antonu Skrbotu iz Pohorskega. Peljal se je z vozom, v katerega sta bili vpreženi dve kravi. Kar naenkrat sta kravi zbežljali in prevrnili voz. Skrbot je skočil pred nje, a živali sta ga podrli in pomandrali, da je dobil take poškodbe, za katerimi je umrl v dveh urah.

— **Ogledovanje konj v Celju**, ki se je vršilo dne 22. marca, je imelo lep uspeh. Na ogled postavljenih je bilo 34 konj, obdarovanih pa 31. Živali so bile povprečno v izvrstnem stanju. Bilo jih je samo mnogo premalo. To pa je iz dvojnega vira škodljivo: prvič si poklicani zastopniki oblasti ne morejo ustvariti točne sodbe o stanju konjereje v okraju, drugič pa dobe darila samo premožnejši konjerejci, ne pa tudi revnejši kmetovalci, katerim bi bile one krone ne le dobrodošle, temveč bi jih vzpodbujale, da bi si iskali tudi v vzgoji lepih konj svoj dobiček.

— **Smrt pri svojem poklicu**. Delavca Koliha iz Pobreža pri Mariboru je pobilo drevo tako hudo na plečih, da so ga prepeljali v bolnišnico v Mariboru. Dobil je potem še vnetje in je umrl. — V železnici v Štorah sta ponesrečila delavca Košir in Štor. Pripeljali so ju težko ranjena v celjsko bolnišnico.

— **Požari**. Zaradi slabega dimnika se je užgala viničarija J. Wressnerja blizu Arnovža na Štajerskem in popolnoma pogorola. Viničar Menhart in njegova družina so si komaj rešili življenje. Menhart je dobil povrh tega še hude opekline na glavi in rokah, ko je hotel spustiti živino na prosto. Uboga družina nima ne jedil, ne obleke. — Pri Sv. Urbanu blizu Ptuja je dne 22. minulega m. pogorela viničarija Jožefa Rajšpa, ki pa je bila k sreči prazna. To je že peti požar tekom nekaj mesecev pri Sv. Urbanu. Mnenje je splošno, da nekdo nalašč zažiga. — Na Štajerskem so požari sploh jako pogosti.

— **S kora padel**. S cerkvenega kora je padel v Sevnici pevec Partl, ker se je preveč nagnil čez ograjo. Priletel je z nogami na tla in si je poleg drugih poškodb zlomil nogo. — Drugo poročilo: V blaznosti je stopil Partl v Eibiswaldu na Štajerskem, na ograjo cerkvenega kora in padel pet metrov globoko na kameniti tlak. Nesrečnej je težko ranjen.

— **Gregorčičevo slavnost** priredi Slovanska Čitalnica v Mariboru na belo nedeljo.

— **Slovinci v Mariboru**. Kakor se govori, Slovenci postavijo lastnega kandidata. V Mariboru postavijo štiri stranke svoje kandidate: Vsenemci, nemški krščanski socialci, socialni demokrati in Slovenci. Vseh volilcev je 4491.

— **1. april in požar**. Na Velikonočni ponedeljek ob polu 11. uri dop. je naznanil stolpni čuvaj v Mariboru ogenj v smeri Brestenica. Požarna bramba pa se ni odpegljala, ker se je izkazalo, da je to zmota. Ljudi je priletelo mnogo skupaj, ki so rekli, da je — 1. april.

— **Surov oče**. Lastnega otroka je hotel raztrgati 22letni posestnikov sin Alojzij Trunk v Možgancih na Štajerskem. Prišel je v stanovanje Barbare Rižnar, s katere hčerjo ima dva nezakonska otroka in hotel s seboj vzeti 3 mesečno Nežiko, češ, da jo bo raztrgal. Ker mu je Rižnar otroka iztrgala z rok, razbijal je po hiši in divjal kot bi bil obseden. Obsojen je bil na 6 mesecev ječe.

— **Novo kopališče v Mariboru**. Mesto namerava sezidati novo veliko kopališče pri treh ribnjakih.

— **Samomor agenta**. Obesil se je na skednju posestnika Iskre v Loparjah pri Slov. Bistrici agent za stroje Mihael Belšek, katerega je zasledovala policija s tiralicco. Zapušča vdovo in dvoje otrok v največji bedi.

— **Vas v veliki nevarnosti**. V Mislinjah v slovenjegraškem okraju na Štajerskem je začelo goreti v podstrešju Iršičeve gostilne. Mnogo ljudi se je vrlo trudilo, da so vkljub močnemu mrzlemu vetru ogenj omejili in kmalu udušili. Nevarnost je bila velika za celo vas.

— **Zabavno, podporno in izobraževalno društvo „Zvezda“** na Dunaju priredi v nedeljo 7. t. m. zabavni večer v dvorani E. Schwarz na Dunaju 1. Auerspergstr. 6.

— **Nemška nestrpnost na Koroškem**. Županstvo občine Bistrica pri Pliberku je poslalo imenik volilcev v dveh izvodih c. kr. okr. glavarstvu v Velikoveu. Listi tega imenika pa so bili sešiti z nitjo slovenskih barv. Glavarstvo je županstvu vrnilo imenik z dostavkom v nemškem jeziku: „Sukanec v slovenskih narodnih barvah ni umesten za šivanje uradnih listin, ker te listine ne pridejo v roke le Slovincem, ampak tudi drugim ljudem. Zato se je takoj odstranil ta sukanec in nadomestil z drugim.“ — Drugi sukanec je črno-rumen.

— **„Narodne šole“** stavbeni odbor v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem, katere ustanovitev je v prvi vrsti zasluga vztrajnega in žilavega delavca na narodnem polju, župnika Mateja Ražuna, razpisuje oddajo stavbe te zgradbe

Proračun kaže 93.102 kron potrebščin. Naj bi vsi Slovenci — zlasti naši denarni zavodi ob zaključku minulega leta — prav vztrajno podpirali ustanovitev te šole. — Kakor čujemo, skladajo tudi nekateri dunajski Slovenci za „Narodno Šolo“ v Št. Jakobu.

— **K naši notici** iz Brnce na Koroškem piše celovski „Mir“: Ljubljanski list „Nova Doba“ piše o Brnci, da je tukajšnja ljudska šola dobila učitelja vsled katerega so otroci že popolnoma zgubili veselje do učenja. V šoli jim baje zapoveduje, da morajo vsakogar samo nemško pozdravljati. No, to poslednje se nam še ne zdi tako čudno, saj je to v naših „blaženih“ šolah splošno v navadi, da se na tak način zasramuje jezik domačega prebivalstva, Kar pa moramo dodatno k notici v „Novi Dobi“ pribiti, je pa predzna nesramnost, da se upa ta učitelj, neki Hugo Vavpotič (kakor nam kaže njegovo ime, je res „pošten“ German!) celo že otrokom prepovedovati, da ne smejo v šoli niti med seboj slovensko občeati. Seveda ga otroci tozadevno ne ubogajo, a ga tudi ubogati ne morejo, ker nemščine vkljub nemški šoli pač nikdar ne znajo toliko, da bi med seboj lahko nemški občeali. Vendar je postopanje učiteljev za prebivalstvo skrajno izzivajoče. Za danes bi si usojali samo apelirati na g. nadučitelja Mörtla, ki se vsaj včasih še zaveda svojega slovenskega rodu, naj pouči Vavpotiča, da Brncea z njeno okolico ni prostor za germanske hujskarije. Naše ljudstvo je že davno minila volja, dati se mirno zasramovati od človeka, ki ga mora s svojimi žulji plačevati. Če so pa Vavpotičeva ušesa tako tankočutna, da ne more prenesti slovenske govorice, potem naj jo pa odkuri tja, kjer je ne bo slišal. Mi za njim nikakor ne bomo žalovali.

— **Sleparstvo ciganke**. V Trstu se je že leta 1905. seznanila neka gospa Ivanka Filipčič s prebrisano 35letno ciganko Marijo Kariš iz Lonjera pri Trstu. Ciganka je hodila k Filipčički vedno vedeževati in prorokovati ji srečo. Iztisnila je iz gospe s časom lep denarček — 220 kron vsegaskup — zraven pa je še v hiši pomalem kradla in zadnjič po neki večji tatvini izginila. Policiji se je seveda sedaj posrečilo čarovnico prijeti.

— **Nova iznajdba**. Elektromehanik Ivan Sraka v Trstu je iznašel nov vijak za ladje, ki ga imenuje turbinski vijak. Boljši je zato, ker se z njim prihrani 10 do 40 odstotkov moči. Sraka je svojo iznajdbo patentiral in stopil v dogovor glede njene praktične uporabe s „Stabilimento Tecnico Triestino“ in Lloydovim arzenalom.

— **Viharno zborovanje v Istri**. V Bujah v koprskem volilnem okrožju se je vršil zelo buren shod laške nacionalne stranke. Soc. demokratje so udrli v dvorano, razbili vse šipe ter celo lahko ranili laškega nacionalno-liberalnega kandidata dr. Bennatija in koprskega župana dr. Bellija. Nacionalni liberalci so končno razgrajče s pomočjo policije potisnili iz dvorane, na kar je dr. Bennati razlagal naprej svoj program.

— **Cesarjevo podobo** so prebodli italijanski srednješolski dijaki. Vrši se stroga preiskava.

— **Dr. Tuma — Gabršek**. V zadnji „Gorici“ zopet čitamo — in članek ne more zakriti nekega skrivnega škodoželjnega veselja — dopis iz Vipavskega, kjer se neznan pisatelj dotakne tudi Andreja Gabrškevega lista „Soča“ med drugim i na ta način: „Znano je, da je „Soča“ lastnina Gabrščekova, da je torej njegov organ; znano je tudi nam na deželi, da je Gabršček gospodar „naprednih“ denarnih zavodov, torej tudi dr. Treota in vseh mladih „inteligentov“; znano je, da je hotel dr. Tuma Gabrščeka s tega oblastvenega sedeža vreči, a ni šlo. Torej je Gabršček gospodar cele „napredne“ stranke in njegova „Soča“ nje glasilo!“ — K temu bi imeli pristaviti sledeče: Kar se tiče Gabrščeka, „Soče“ in stranke res odgovarja gorenja opomba dejanskemu položaju, ne pa kar se tiče dr. Tume. Splošno je namreč znano, da ni dr. Tuma nikdar poskušal „vreči“ Gabrščeka s svojega oblastnega sedeža“ pač pa se je dr. Tuma sam takoj umaknil — in to menda lahko povemo — ko je Andreja Gabrščeka spoznal. Saj je stvar v mnogih goriških krogih dobro znana — torej bi se tudi „Gorica“ lahko bolje informirala. Kar se tiče tistega „ni šlo“ bodi še resnici na ljubo omenjeno — kar je tako znano v Gorici kakor v Ljubljani — da so prišli že najuglednejši naprednjaški krogi k dr. Tumi, naj nastopi proti „Soči“ in njenemu lastniku, a dr. Tuma ni hotel. Zakaj, nam žal ni znano. Morda se stvar objasni prav kmalu — saj so že 14. maja volitve.

— **V hudi polemiki** sta si v zadnjem času tudi tržaška „Edinost“ in goriška „Gorica“, ki je glasilo primorskih klerikalnih krogov. Gre se zaradi volitev in kandidatov. Stvar bi bila vsaj mikavna, ko bi ležalo v tej polemiki vsaj na eni strani kaj duhovitosti; tako vpliva le dolgočasno in pomilovanja vredno.

— **Opuščena realka**. V Pulju so imeli spodnjo mornarično realko z nemškim učnim jezikom. Kakor poročajo, se ta šola na željo Madžrnov opusti.

b) tuje.

* **Iz Hrvatske**. Khuen-Héderváry, hrvatski ban, o kater-m pravi sodobni madžarski zgodovinar Dr. Evgen Csuday, da je znal združiti energijo s taktom, je nastopil

kot naslednik staremu grofu Ladislavu Pejačeviću (1878 do 1888) v letu 1883. Z njim je prišel na Hrvatsko sistem, ki mu ga v celi kulturni Evropi ne najdemo primere. Bunili so se kmetje proti silovitostim tega režima; ženske so razgaljale svoje prsi pred orožniškimi bodali, češ, le sunite, ako hočete; mladi inteligenti so se javno ustavljali takemu silovitemu sistemu. In Madžari liberalnega kroja so še danes ponosni, da je imenoval naš cesar te hrvatske nemire proti Khuenu „schändliche Umtriebe“. Končno je vendarle padel tudi Khuen. Kako se je delalo pod njim, nam spričuje tudi zadnji dogodek iz hrvatskega sabora. Ko je padel Khuen, je padla tudi kmalu stranka madžaronov, na katere se je on tako dolgo, s pomočjo raznih sinekur in obilega podkupovanja opiral. Na krmilo je prišla nova struja, ki hodi po potih znane reške resolucije. Večino v saboru je dobila združena koalicija, ki je bila naperjena v prvi vrsti proti madžaronstvu. In novi odsek za saborske posle, izbran iz te koalicije, je imel tudi težavno nalogo, pregledati in urediti saborske račune, ki jih madžaroni prej več let niso predložili saboru v pregled. In kaj se je izkazalo, ko je uredil novi odsek te račune? Da so posamezni madžaronski poslanci, ljubljenci bana Khuena, jemali iz saborske blagajne denar, meni nič tebi nič! Bivši predsednik sabora, madžaron Gjurgjević je vzel kar za več let naprej celih 13.364 kron — seveda Gjurgjević že davno ni več predsednik in bi moral po postavi ves ta denar vrniti; vseučilišni profesor Egersdorfer, znan madžaron, je vzel celo 55.260 K. Tudi še mnogo drugih madžaronov je prizadetih pri teh razkritjih, a ne za tako velikanske vsote. Izgovarjajo se na drug družega, žal le, da ne bo moči skoro ničesar od njih iztirjati, ker se je s Khuenovim padcem izpraznila tudi njih blagajna. Take so bile razmere na Hrvatskem pod Khuencem — koliko dela bo treba, preden je tak Avgijev hlev docela čist!

Prosveta. Slovinci!

Pred tremi leti se je ustanovilo fer. akadem. društvo „Prosveta“, katerega namen je z izobrazbo jačiti Slovence duševno in gospodarsko ter krepiti njihovo narodno samozavest. V dosego svojega namena ustanavlja društvo knjižnice, prireja predavanja in ljudske zabave. Ustanovilo se je doslej 18 knjižnic, priredilo pa poleg tega lepo število predavanj in zabav. Mnogo je še ledine; od vseh strani se obračajo ljudje na nas, da naj jim ustanovimo ljudsko knjižnico. In mi jim žal ne moremo vselej ustreči, ker ni mamno zadostnih sredstev.

V takem slučaju si sicer tuptam pomaga ljudstvo samo, ter si nabavi s svojimi sredstvi nekaj knjig, ki naj služijo v splošno uporabo. Toda le premnogokrat ostanejo ljudje brez knjižnic, dasi hrepene po dobrem in zabavnem čitivu. Posledica tega pa je, da ostane ljudstvo neizobraženo ter pozabi s časom še to, kar se je naučilo v ljudski šoli. Pri nas se je doslej knjižništvo premalo uvaževalo in sami smo krivi, da je ljudstvo v narodnem oziru mlačno in ne dovolj zavedno. Bazen „Prosvete“ ni društva, ki bi ustanavljalo ljudske knjižnice in vendar ima društvo le prav malo podpornikov in skoro nikakih drugih podpor. Drugod podpirajo države in mesta ustanavljanje ljudskih knjižnic in čitalnic. V severni Ameriki je bilo l. 1900. — 5388 knjižnic in čitalnic s 21.000.000 knjigami, letni prispevek pa je znašal blizu 20 milijonov dolarjev. In kamorkoli pogledamo na Angleško, Nemško, Dansko in dr. povsod vidimo, kako vrlo se razširja in prospeva ljudsko knjižništvo. Čehi imajo več društev, ki ustanavljajo ljudske knjižnice, in sicer poleg mnogih akad. društev in drugih tudi obrambe jednote in sokolska društva. Danes imajo Čehi na stotine javnih knjižnic, zlasti v narodno-mešanih krajih gotovo ne manjka češke knjižnice; samo na Dolenjem Avstrijskem jih ima 45 z 12.000 knjigami.

Obračamo se na slovensko javnost s prošnjo, da daruje slovenskemu ljudstvu za Veliko noč majhen dar, bodisi kako knjigo ali pa mali denarni prispevek. Podpirajte naše stremljenje, oživite naše ljudstvo, ki je ukaželjno in hrepni po izobrazbi. Narod povzdigniti duševno je naloga vseh izobražencev, kajti le izobražen narod se bo znal uspešno zoperstavljati narodnim nasprotnikom in si izvojevati svojo pravico in svobodo.

Vsi prispevki se bodo objavili v dnevnikih; vsak tudi najmanjši dar, je dobrodošel. Pošiljajte je nasloviti: „Prosveta“, Mestni dom.

Za odbor akad. fer. društva „Prosveta“
iur. Ernest Rekar, iur. Fran Trampuš,
t. č. predsednik, t. č. tajnik.

Zagrebski dnevnik „Hrvatska“ je v velikonočni številki prinesel kratke preglede najnovejše ruske, češke, poljske, slovenske in bolgarske književnosti.

Govorilnica.

Gosp. J. B. v St. Za spomladansko gnojenje Vam ne moremo priporočati niti kostne moke niti Tomasove žindre, ker obe gnojili počasi delujeta in ju je potreba vsled tega raztrositi že v jeseni ali pa pozimi, da prideta do popolne veljave. Če hočete doseči že letos popolni uspeh gnojenja, pognojiti morate z rudninskimi ali s kostnim superfosfatom, ki vsebuje v vodi topljivo fosforovo kislino in vsled tega takoj deluje. Opozoriti pa Vas moramo, da enostransko gnojenje s fosfornimi gnojili ne more biti uspešno in to zlasti tedaj ne, če primanjkuje v tleh ostalih rastlinskih hranin (kalija in dušika). Razen s superfosfatom morate gnojiti torej v Vašem slučaju tudi s kalijevo soljo in — če Vam nedostaja hlevskega gnoja in gnojnice — s čilskim solitrom, ker samo tedaj se Vam bo gnojenje izplačalo. Navodila, kako in v kateri meri je uporabljati umetna gnojila, dajeta c. kr. kmetijska družba kranjska in kmetijsko-kemično preskuševališče v Ljubljani, kamor se je tozadevno obračati.

Gosp. Fr. O. v P. Ruda, ki ste nam jo poslali, nima v malih množinah nobene veljave. To je namreč železni kršec (Pyrit), ki vsebuje železo in žveplo in ki iz njega dobivajo kemičnim potem žvepleno kislino. Le v velikih množinah (moralo bi je biti več stotisoč vagonov; torej celo gorovje) dobila bi veljavo, ker tvori podlago za veliko kemično industrijo. „Ni vse zlato, kar se svetli!“

Gospodična D. F. v Lj. Rujavi madeži v prtu izvirajo od železa, ki je bilo v črnilu, s katerim ste bili prt polili. Odstraniti se dajo ti madeži z jako redko vodno raztopino citronove kisline, ki se dobiva v vsaki lekarni. Napravite si torej nekoliko citronovokisle vodne raztopine ter namočite vanjo prt, ki se mora potem dobro z vodo izprati. Če pa imate pri roki limono, dosežete isti uspeh lahko tudi z njenim sokom. V ta namen je treba, da se madeži v prtu s sokom povlažijo in potem prt z vodo izpere.

Gospa A. K. v Mariboru. Skoraj gotovo potrebujete očala. Izbrati Vam jih mora zdravnik, specialist za oči.

Gospod A. Š. v Rakeku. Če sami priznate, da ste nekoliko vdani pijači, bo gotovo to tudi vzrok Vaši bolezni. Druge pomoči ni, kakor zmanjšajte polagoma množino na dan zavžite pijače. Če se Vam to le nekoliko posreči, bo šlo naprej jako lahko. Dobro bi bilo, če bi se tekom časa alkohola popolnoma odvadili. Potem Vam bo šlo tudi delo zopet bolje od rok in življenje Vas bo bolj veselilo. Treba je torej trdne volje.

„Eni za vse“ iz Ljubljane. Vprašali ste, koga da smatramo po našem mnenju za zavednega narodnega moža. Pred vsem in v prvi vrsti je potrebno, da je pri padnik naše stranke. Če kot tak tudi v smislu našega programa nastopa in deluje, ima gotovo vse zahtevane lastnosti na sebi. Kar se pa tiče vprašanja, si li sme izbrati tujko za družico ali ne, zavzemamo zopet popolnoma gospodarsko stališče. Vse je od tega odvisno, ako se čuti dovolj samostojnega in energičnega, da bo nosil v zakonu sam hlače, ali pa ne. Če je torej pravi „mož“, lahko vzame tudi tujko za ženo; posebno če prinese ta seboj nekaj novega je to le gospodarska pridobitev za Slovence. Tudi glede otrok v takem slučaju ni nevarnosti. Kdor pa sam sebi ne zaupa popolnoma, naj na vsak način vzame Slovenko.

Restavracija pri „Zajcu“

Sodnijske ulice šte. 6.

P. n.

Občinstvo najvda meje prosim, da blagovoli počastiti s svojim obiskom mojo restavracijo pri „Zajcu“ nasproti justični palači kakor tudi z odmenjem čez ulico, kjer točim splošno priljubljeno pivo ter priznana najboljša zajamčeno pristna vina iz najplemenitejših vinskih pokrajin, kakor:

Rudeče	liter K	— 72
Istrsko rumeno	„	— 80
„Cvicek“ - Drenovčan	„	— 88
Završki rizinger	„	— 96
Rebula, nova	„	— 96
Istrski refoskat	„	— 96
Jeruzalemski, stari	„	100
Lutomerčan	„	160
Domači pelinkovec	„	160

Nadalje imam v izbihi raznovrstna tu- in inozemska medicinalna, desertna in druga buteljska vina, kakor tudi razne likerje in izborne žgane in osvežujoče pijače ter kavo, čaj itd.

Kot špeciiliteta se dobi vsak dan sveži dunajski zajutrkovalni golaž ter razna gorka in mrzla jedila ob vsakem času.

Cenjenim odjemalcem postrežem na željo tudi z vsakovrstnim namiznim vinom v sodeih in steklenicah ter z raznovrstnim pivom v steklenicah. Vsa naročila bodem po najnižjih cenah točno izvršil ter na dom dostavil.

Cenjenemu občinstvu zagotavljam, da si hočem omogočiti obstoj le s točno in solidno postrežbo ter se priporočam za blagohotno podpiranje!

Z vsem spoštovanjem

Avguštin Zajec, restavrator

Ker je gotovo tudi med slovenskimi dekleti nekaj neukrotljivih, bi svetovali, naj glede izbire soprogov tudi podobno ravnaajo.

Gospod E. K. v Ljubljani. Zahtevani načrt programa za Vaš prihodnji shod je izdelan in Vam je v našem uredništvu na razpolago. Ker je pa stvar nujna, Vam kar tukaj javljam, da smo nastavili kot drugo točko nastop Rajzulija. To bo vlekle! Treba pa je stopiti takoj z njim v razgovor. Če ne bo hotel drugače, ga pa napraviti za kandidata; seveda tam, kjer gotovo ne prodere. Da bi se kdo ne spodtkikal ob njegovi pretemni polti, ga pred shodom malo prebarvajte.

V slučaju, da sploh odkloni se pa obrnite na Menelika; ta bo pa gotovo sprejel.

Gosp. J. C. t. č. v Ljubljani. Ker smo pri klerikalcih jako uplivni, upamo, da se bo posrečilo dobiti za Vas drugega protikandidata. Po Vaši lastni volji smo kot resnejšega in Vaši politični veljavi primernejšega predlagali „Medveda“.

Gosp. P. R., stari liberallec v Kranju. Za tako zmešane sanje kakor so bile Vaše, naše sanjske bukvice ne povejo razlage, pa tudi številki nimajo zanje. V vaših sanjah je vse vprek: liberalna stranka, Kristan, izvrševalni odbor, „Narod“, Tavčar, buržoazija, Triller, demokratizem itd. Najlepsi je pa konec: Tavčar v „Narodu“ za izvrševalni odbor proti buržoaziji in proti Tavčarju v „Narodu“ za buržoazijo proti izvrševalnemu odboru s Trillerjem za Kristana v liberalni stranki. Vrag se naj spozna! — Stavite številko 4; poleg nje stoji v sanjskih bukvicah: ura, voda, kača, mlin.

Gosp. V. B. v D. Mariji v P. Hočete, da bi postal lov prost. Dokler je po večini v rokah liberalcev smo odločno zoper vsako spremenitev. Divjačina krasno uspeva. Saj vendar vidite, da oni od dne do dne večje kozle streljajo.

Najcenejša razsvetljava!

Zavod za acetylenko razsvetljavo,
stavbno kleparstvo in vodovode

JOSIP ARKO

v Ribnici.

Najcenejša razsvetljava!!

Štedilni acetylenov aparat

koncesijoniran pod številko 15.940 od 7. marca 1902,
patent šte. 8150.

Moji patentirani aparati sestojijo iz več samostojnih celic, vsaka celica ima po eno predalo s karbidom. Ko se v eni celici razvija acetylen, ostane karbid v drugih celicah popolnoma nedotaknjen in zavarovan pred mokroto.

Takoj ko preneha svetiti, se prekine tudi razvijanje acetylena, ter ostane ves drugi karbid na suhem. Ti aparati, ki so jih strokovnjaki poznali za najboljše, poslujejo p polnoma korektno in brezhibno, eksplodiranje je pri njih popolnoma izključeno. Vsi aparati odgovarjajo natančno najnovejšim ministrskim odredbam in so od c. kr. namestništva preizkušeni in potrjeni.

Cenovniki franko in zastonj.

Prva

domača dolenjska žgan arna

Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1 — lit.	Tropinovec navad. K 1 — lit.
III „ 1:10 „	III „ 1:10 „
II „ 1:30 „	II „ 1:20 „
I „ 1:50 „	I „ 1:40 „
Drožnik III „ 1:30 „	Brinjevec III „ 1:40 „
II „ 1:50 „	II „ 1:80 „
I „ 1:80 „	I „ 2 — „

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.

Speciiliteta „Slovenec“ narodna grenčica
od K 1:10 do K 1:20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev
od K 1 — do K 1:60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1 — do K 2 — liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodeh, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin komad in sodi 5 vin. liter franko Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!